



سال ۱۷، شماره ۱ بهار ۱۴۰۴

شماره پیاپی: ۴۶

مقاله پژوهشی: ۱۴۱-۱۲۵

<http://jjh.jor.alzahra.ac.ir>

تحلیل شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در انیمیشن‌های «روح» (۲۰۲۰) و «پینوکیوی گیرمو دل تورو» (۲۰۲۲)، براساس مفهوم هابیتوس پیر بورديو^۱

حامد میرزائی ۲

مهدی محمدزاده ۳

محمدعلی صفورا ۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۴/۰۳

تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۶/۰۵

چکیده

این مقاله به بررسی چگونگی شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در انیمیشن‌های «روح» (۲۰۲۰) و «پینوکیوی گیرمو دل تورو» (۲۰۲۲) از طریق مفهوم هابیتوس پیر بورديو می‌پردازد. هدف، تجزیه و تحلیل این مسئله است که چگونه هابیتوس شخصیت‌ها بر رفتارها و رشد هویت آن‌ها در زمینه‌های روایی مربوطه‌شان تأثیر می‌گذارد؛ آن هم با تمرکز بر نحوه تعامل گرایش‌های درونی و ساختارهای اجتماعی. این پژوهش با استفاده از رویکرد تطبیقی کیفی، نظریه‌های بورديو درباره هابیتوس، سرمایه و زمینه‌های اجتماعی را برای بررسی صحنه‌های کلیدی، رشد شخصیت و عناصر روایی در هر دو انیمیشن به کار می‌گیرد. داده‌ها از طریق مشاهده دقیق تحول و تعامل شخصیت‌ها جمع‌آوری شد. تجزیه و تحلیل مقاله نشان می‌دهد که در «روح»، هابیتوس جو گاردنر در ابتدا به دلیل پیشینه اجتماعی-اقتصادی و انتظارات خانوادگی او محدود می‌شود، اما در طول سفر وجودی‌اش تکامل می‌یابد و منعکس‌کننده تغییر تمرکز از موفقیت حرفه‌ای به قدردانی از لحظات روزمره است. در مقابل، پینوکیو نشان می‌دهد که هابیتوس پینوکیو توسط فشارهای خارجی، از جمله کنترل اقتدارگرایانه و استثمار اقتصادی شکل می‌گیرد و منجر به دگرگونی ناشی از چالش‌های اخلاقی و اجتماعی می‌شود. «روح» کاوش پیچیده‌ای از هابیتوس در یک محیط معاصر را نشان می‌دهد که بر رشد شخصی و تفسیر مجدد سرمایه فرهنگی تأکید دارد. برعکس، «پینوکیو» بینش‌هایی درباره اینکه چگونه هنجارهای اجتماعی و سرمایه اقتصادی بر هویت در چارچوبی تاریخی تأثیر می‌گذارد، ارائه می‌دهد. در مقام تطبیق و مقایسه، «روح» توفیق بیشتری در انتقال سیالیت و پیچیدگی مفهوم هابیتوس دارد و تصویری دقیق از چگونگی شکل‌گیری هویت توسط سرمایه فرهنگی و تجربیات شخصی ارائه می‌دهد. این مطالعه در فهم نظری هابیتوس در سینمای انیمیشن مشارکت می‌کند و راه‌هایی را برای تحقیقات بیشتر در رسانه‌ها و ژانرهای مختلف فراهم می‌آورد.

کلیدواژه‌ها: شکل‌گیری هویت، ساختارهای اجتماعی، هابیتوس، بورديو، انیمیشن

1. DOI: 10.22051/jjh.2024.47566.2196

این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول با عنوان «تحلیل محتوایی هویت ایرانی-اسلامی در انیمیشن کوتاه ایران (دهه‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۹۰)» است که در «دانشگاه هنر اسلامی تبریز» به راهنمایی نویسندگان دوم و سوم انجام گرفته است.

۲. دانشجوی دکتری هنرهای اسلامی، دانشکده هنرهای صنعتی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. hamed.mirzaei3@gmail.com

۳. استاد دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه آتاتورک، ارزروم، ترکیه، نویسنده مسئول. mahdi.mohammadzadeh@grv.atauni.edu.tr

۴. استادیار گروه انیمیشن و سینما، دانشکده هنر، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. safoora@modares.ac.ir

اجتماعی و هنجارهای فرهنگی است و در نتیجه نقش مهمی در شکل‌گیری و ابراز هویت ایفا می‌کند. «روح»^۳ (۲۰۲۰) و «پینوکیوی گیرمو دل تورو»^۴ (۲۰۲۲) دو انیمیشن سال‌های اخیر هستند که به موضوعات هویت، انتظارات اجتماعی و آرزوهای شخصی می‌پردازند. این فیلم‌ها روایت‌های متمایز و در عین حال مکملی ارائه می‌کنند و زمینه‌ی مناسبی را برای تحلیل از طریق چارچوب بورديو فراهم می‌آورند. اگرچه علاقه‌فراينده‌ای به تحلیل شکل‌گیری هویت از طریق رسانه‌های مختلف وجود دارد، اما کمبود مطالعات تطبیقی با تمرکز بر فیلم‌های انیمیشن و مفهوم هابیتوس بورديو، احساس می‌شود. در حالی که تحلیل‌های مجزایی از «روح» و «پینوکیوی گیرمو دل تورو» وجود دارد، تحلیل تطبیقی و مشترکی درباره هابیتوس و ساختارهای اجتماعی در این فیلم‌ها دیده نمی‌شود. این مطالعه با انجام یک تحلیل تطبیقی از این فیلم‌ها از دریچه هابیتوس، و با هدف کشف بینش‌هایی در مورد چگونگی بازتاب و نقد هنجارها و هویت اجتماعی روایت‌های انیمیشنی، به این شکاف می‌پردازد. اهداف این مطالعه عبارت‌اند از: تجزیه و تحلیل بازنمایی مفهوم هابیتوس بورديو در انیمیشن‌های «روح» و «پینوکیوی گیرمو دل تورو»، تبیین چگونگی تأثیر ساختارهای اجتماعی و اشکال مختلف سرمایه بر هویت شخصیت‌های این انیمیشن‌ها، مقایسه شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در این دو انیمیشن، و درک چگونگی تعامل روایت‌های انیمیشنی با مفاهیم جامعه‌شناختی و نقد اجتماعی.

این مطالعه به درک شکل‌گیری هویت در فیلم‌های انیمیشن کمک می‌کند و با مقایسه دو انیمیشن مذکور، بینش جدیدی در مورد بازتاب و نقد ساختارهای اجتماعی و هویت شخصی این روایت‌ها ارائه می‌دهد. بخش‌های بعدی شامل مروری بر ادبیات بحث، توضیحی درباره روش‌شناسی مورد استفاده و چارچوب نظری است. بخش تجزیه و تحلیل، شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در انیمیشن‌های منتخب را عمیقاً با استفاده از مفهوم هابیتوس بررسی می‌کند و به دنبال آن، یک مطالعه تطبیقی از این دو فیلم ارائه می‌شود. مقاله با خلاصه‌ای از یافته‌ها و پیامدها به پایان می‌رسد.

بازنمایی شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در انیمیشن‌ها، دریچه‌ای است که از طریق آن می‌توان مفاهیم پیچیده جامعه‌شناختی را کشف و صورت‌بندی کرد (Brown, 2021; Ruslan, 2019; Silva & Gomes, 2009). هویت یک مفهوم چندوجهی است و شامل روش‌هایی است که افراد از طریق آن خود را درک می‌کنند و توسط دیگران در قلمرو اجتماعی درک می‌شوند. این مفهوم متضمن تعامل بین خودپنداره شخصی و تأثیرات اجتماعی است که هم به عنوان یک احساس درونی از خود و هم به عنوان یک برچسب اجتماعی بیرونی درک می‌شود (Fearon, 1999: 3). شکل‌گیری هویت فرآیندی است که افراد به واسطه آن، احساس نفس را در خود ایجاد می‌کنند؛ چیزی که تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله تجربیات شخصی، تعاملات اجتماعی و زمینه‌های فرهنگی است. این شکل‌گیری، ایستا نیست، بلکه در طول زمان با مواجهه افراد با تجربیات جدید و تأمل در نقش‌های خود در جامعه، تکامل می‌یابد. مراحل کلیدی در شکل‌گیری هویت، اغلب شامل مذاکره درباره جایگاه فرد در ساختارهای مختلف اجتماعی و ادغام تجربیات شخصی در یک خودپنداره منسجم است (Ching, 2021: 4-5).

ساختارهای اجتماعی به الگوهای سازمان‌یافته روابط و نهادهایی اشاره دارد که جامعه را می‌سازند. این ساختارها شامل خانواده، سامانه‌های آموزشی، نهادهای اقتصادی و رسانه‌ها می‌شود که همگی به شکل‌دهی هویت فرد کمک می‌کنند (Hammack, 2014: 11). ساختارهای اجتماعی زمینه‌ای را فراهم می‌کنند که در آن شکل‌گیری هویت رخ می‌دهد و نقش‌ها و تعاملات افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. مفهوم هابیتوس^۱ پیر بورديو^۲ یک چارچوب نظری مهم برای درک چگونگی تلاقی هویت و ساختارهای اجتماعی است. بورديو هابیتوس را سامانه‌ای از تمایلات تعریف می‌کند که افراد با تجربیات و اجتماعی‌شدن خود به دست می‌آورند (Edgerton & Roberts, 2014: 198). این گرایش‌ها، نحوه درک و واکنش مردم به دنیای اطراف را شکل می‌دهند و بر رفتارها، نگرش‌ها و اعمال آنها تأثیر می‌گذارند. هابیتوس همان درونی‌سازی ساختارهای

میرزائی و همکاران (۱۴۰۳)، در مقاله «تحلیل سرمایه فرهنگی و شکل‌گیری هویت در انیمیشن‌های شگفت‌انگیزان، وال - ای و راتاتویی، براساس نظریه سرمایه فرهنگی پیر بوردیو» به بررسی و تحلیل بازنمایی سرمایه فرهنگی بوردیو و تأثیر آن بر هویت در انیمیشن‌های برگزیده پرداخته‌اند. این پژوهش با بهره‌گیری از تحلیل کیفی و با استفاده از یک مدل شش مؤلفه‌ای از سرمایه فرهنگی، شباهت‌ها و تفاوت‌های مضمونی انیمیشن‌ها را بررسی می‌کند و به اهمیت نقش سرمایه فرهنگی در شکل‌دهی به هویت شخصیت‌ها می‌پردازد. این مطالعه می‌تواند با بررسی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی مختلف بر تماشاگران این انیمیشن‌ها غنی‌تر شود. وی^۵ (۲۰۲۴) در مقاله خود به نام «میانجی‌سازی دین و تأثیر آن بر شکل‌گیری هویت جوانان در چین معاصر» به بررسی تأثیر انیمیشن‌های محبوب چینی بر هویت جوانان می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه فیلم‌ها از طریق آشتی میان مضامین مذهبی و ایدئولوژی‌های دولتی به رسانه‌ای برای مشارکت مذهبی تبدیل می‌شوند. این مطالعه می‌توانست از تجزیه و تحلیل تطبیقی با سایر کشورها برای درک این که آیا الگوهای مشابهی در سطح جهانی وجود دارد یا خیر، بهره‌مند شود. جهانبخش و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان «بررسی بازنمود مولفه‌های هویت فرهنگی ایرانی در کتاب‌های مصور نوجوان با استفاده از روش نشانه‌شناسی اجتماعی» به تحلیل چگونگی بازنمایی هویت فرهنگی در این کتاب‌ها پرداخته و سه مولفه اصلی هویت فرهنگی شامل زبان، اساطیر ایران باستان، و آداب و رسوم را شناسایی کرده است. با این حال، این پژوهش می‌توانست با بررسی تأثیرات این بازنمایی‌ها بر مخاطبان نوجوان و چگونگی شکل‌گیری هویت فرهنگی آنان، به تحلیل عمیق‌تری دست یابد.

تاشکین^۶ و سابونجواوغلو اینانش^۷ (۲۰۲۳) در پژوهش خود با عنوان «بازتاب ساختارهای هویت زنانه در انیمیشن: تحلیلی از فیلم‌های دیزنی و هائائو میازاکی» به تحلیل تطبیقی بین پوستر انیمیشن‌های دیزنی و میازاکی پرداخته و تفاوت‌ها و شباهت‌های موجود در بازنمایی هویت زنانه را بررسی می‌کنند. یک رویکرد طولی که تغییرات فرم و محتوای

انیمیشن‌ها را در طول زمان در همان زمینه فرهنگی بررسی کند، می‌تواند عمق بیشتری به این تحلیل بیفزاید. حاجی‌زاده و همکاران (۱۴۰۲) در مقاله‌ای با عنوان «تحلیل گفتمان انتقادی سیر تحول انیمیشن‌های والت دیزنی با محوریت زن» از رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف بهره گرفته و به بررسی سیر تحول انیمیشن‌های دیزنی در رابطه با بازنمایی زنان پرداخته‌اند. این پژوهش با تحلیل زبان‌شناختی و اجتماعی، تغییرات در بازنمایی شخصیت‌های زن را در سه دوره کلاسیک، رنسانس و عصر جدید بررسی می‌کند. این پژوهش می‌توانست با بررسی تأثیرات اجتماعی این بازنمایی‌ها بر مخاطبان و تغییر نگرش آن‌ها، عمق بیشتری پیدا کند. آردیاتو^۸ و گولتوم^۹ (۲۰۲۲) در پژوهش خود به نام «استراتژی بوردیو در انیمیشن «زندگی یک حشره» به تحلیل پویایی قدرت در انیمیشن می‌پردازند و با استفاده از مفاهیم هابیتوس، سرمایه و میدان، تعاملات شخصیت‌ها و مبارزات اجتماعی را بررسی می‌کنند. این مطالعه می‌توانست با بررسی و مقایسه فیلم‌های دیگری از ژانرها و دوره‌های مختلف زمانی، درک جامع‌تری از نحوه عملکرد مفاهیم بوردیو در انیمیشن ارائه دهد.

رحمانی و بلخاری قهی (۱۴۰۱) در مقاله خود با عنوان «پژوهشی در میدان‌های سینمایی دوره پهلوی دوم (با تکیه بر نظریه‌ی تمایز بی‌بر بوردیو)» به تحلیل میدان‌های سینمایی دوره پهلوی می‌پردازند. این مطالعه به بررسی تمایزات و دوگانگی‌هایی که به واسطه سیاست‌گذاری‌های کلان اجتماعی و فرهنگی شکل گرفته‌اند، پرداخته و نقش کنشگران در میدان‌های سینمایی عامه‌پسند و موج نو را مورد بررسی قرار می‌دهد. این پژوهش می‌تواند با بررسی جزئی‌تر تأثیرات این میدان‌ها بر مخاطبان و بازخوردهای اجتماعی آنان غنی‌تر شود. کاکرین^{۱۰} (۲۰۱۳) در «آوردن بوردیو به سینما: درک سینما به عنوان یک عمل فضایی و تجسم‌یافته» از نظریه بوردیو برای کشف چگونگی تأثیر و تأثر تجارب سینمایی و مخاطبان سینما استفاده می‌کند. این مطالعه ترکیبی از تحقیقات میدانی و تحلیل نظری است که نشان می‌دهد هویت‌های جمعی چگونه از طریق کنش‌های سینمایی شکل می‌گیرد. تأکید این مطالعه بر یک جمعیت خاص، تنوع کامل تجارب سینمایی را در گروه‌های سنی و زمینه‌های فرهنگی مختلف نشان نمی‌دهد. هیلر^{۱۱} (۲۰۱۰)

در مقاله خود با عنوان «کاوش بازنمایی مردانگی در انیمیشن‌های بلند دیزنی» با استفاده از نظریه یادگیری اجتماعی، تغییرات در بازنمایی مردانگی را در طول زمان بررسی می‌کند. این مطالعه فاقد بحث درباره چگونگی تأثیر این بازنمایی‌ها بر جمعیت‌شناسی مختلف مخاطبان است. علی‌رغم بینش‌های ارزشمند ارائه‌شده در این مطالعات، شکاف‌های قابل‌توجهی در فهم چگونگی شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در انیمیشن‌ها از طریق هایتوس بوردیو بر جای مانده است. هدف مطالعه حاضر، پرکردن این خلأ است. این رویکرد، هم ادبیات فعلی را گسترش می‌دهد و هم درک جامع‌تری از نقش انیمیشن در شکل‌دهی به هویت‌های معاصر اجتماعی ارائه می‌دهد.

روش پژوهش

این مطالعه از رویکرد کیفی و تحلیل تطبیقی انیمیشن‌های روح (۲۰۲۰) و پینوکیوی گیرمو دل تورو (۲۰۲۲) استفاده می‌کند و مفهوم هایتوس پیر بوردیو را به عنوان چارچوب نظری اولیه خود در نظر می‌گیرد. دو انیمیشن مذکور، به دلیل تأثیر فرهنگی قابل توجه، تکنیک‌های نوآورانه و غنای مضمونی انتخاب شدند. هر دو فیلم، به دلیل دستاوردهای هنری خود تحسین منتقدان را دریافت کرده‌اند و با استقبال طنین مواجه شده‌اند که توانایی آنها در پرداختن به موضوعات پیچیده را منعکس می‌کند. روح به دلیل کاوش خیالی خود در مورد هدف و آرمان شخصی مورد توجه است، در حالی که پینوکیو اقتباسی منحصربه‌فرد از یک داستان کلاسیک را با عناصر تاریک و خارق‌العاده‌اش در هم می‌آمیزد. با توجه به مضامین شخصی و اجتماعی و استفاده از تکنیک‌های نوآورانه داستان‌گویی، ظرفیت و احتمال رابطه بین این انیمیشن‌ها و مفاهیم شکل‌گیری هویت، ساختارهای اجتماعی و هایتوس بالاست.

این مطالعه از مفهوم هایتوس پیر بوردیو به عنوان چارچوب نظری اولیه استفاده می‌کند. این چارچوب برای تحلیل چگونگی شکل‌گیری هویت و کنش شخصیت‌ها و نحوه تعامل آنها با اشکال مختلف سرمایه (اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نمادین) به کار می‌رود. رویکرد نظری، بینش‌هایی را در مورد تکامل شخصیت‌ها، پاسخ به تجربیات جدید و تأثیرات اجتماعی ارائه می‌دهد. داده‌ها از طریق

مشاهده و تجزیه و تحلیل جامع دو انیمیشن جمع‌آوری می‌شوند. صحنه‌های کلیدی، رشد شخصیت‌ها و عناصر روایی برای درک چگونگی نمایش هایتوس در هر فیلم مورد بررسی قرار می‌گیرند. این امر، شامل تجزیه و تحلیل لحظات دگرگونی، تعاملات و تضادها، با تمرکز بر نحوه انطباق هایتوس شخصیت‌ها با تجربیات جدید و فشارهای بیرونی است. همچنین توجه ویژه‌ای به نمایش اشکال مختلف سرمایه و تأثیر آنها بر هویت و موقعیت اجتماعی شخصیت‌ها می‌شود.

یافته‌های تحقیق از طریق چارچوب نظری و بینش‌هایی درباره هایتوس، سرمایه و زمینه‌های اجتماعی تفسیر می‌شوند. این امر، درک عمیق‌تری از چگونگی شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در این فیلم‌ها به وجود می‌آورد و دیدی جامع از تعامل بین تمایلات شخصی و تأثیرات اجتماعی ارائه می‌دهد. در نهایت، یک تحلیل تطبیقی برای بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های مضمونی و مفهومی بین این دو فیلم انجام می‌شود. این تحلیل تطبیقی، نشان خواهد داد که هر انیمیشن چگونه ایده‌های بوردیو را در مورد هایتوس و سرمایه تفسیر می‌کند و سهم منحصربه‌فرد هر روایت در شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی چیست. این مقاله، محدودیت‌های بالقوه را تأیید می‌کند؛ از جمله ماهیت ذهنی تفسیر انیمیشن و تمرکز تنها بر دو انیمیشن، که ممکن است همه روایت‌های ممکن در سینمای انیمیشن را در بر نگیرد. این تحلیل همچنین با چارچوب تفسیری به کار رفته محدود می‌شود. این عوامل ممکن است بر تعمیم‌پذیری و دامنه یافته‌ها تأثیر بگذارد.

مبانی نظری

مفهوم هایتوس بوردیو، در فهم تأثیر متقابل بین عاملیت فردی و ساختار اجتماعی مهم است. هایتوس، سامانه‌ای از تمایلات ۱۲ است که بر اساس تجربیات و شرایط اجتماعی فرد شکل می‌گیرد و ادراکات، افکار و اعمال را هدایت می‌کند. این سامانه تمایلات، ایستا نیست، بلکه فرآیندی پویاست که با تجربیات جدید تکامل می‌یابد؛ درحالی‌که تحت تأثیر اجتماعی‌شدن اولیه قرار دارد. بوردیو بیان می‌کند: «جامعه‌شناسی، تمام افراد زیست‌شناسانه‌ای را که محصول شرایط عینی مشابهی هستند، و هایتوس مشابهی دارند، یکسان می‌پندارد» (Bourdieu, 2018: 38). افراد با

پیشینه‌های اجتماعی مشابه، گرایش‌های مشابهی ایجاد می‌کنند، که منجر به راه‌های مشترک درک و تعامل با جهان می‌شود. بورديو هابيتوس را به عنوان «يك سامانه ذهنی - اما غیرفردی - از ساختارهای درونی شده، و طرح‌های مشترک ادراک، تصور و عمل» (Ibid, 39) توصیف می‌کند. هابيتوس، در عین‌اینکه شخصی است، پدیده‌ای جمعی نیز هست. این مفهوم تفاوت‌های فردی ناشی از مسیرهای اجتماعی منحصر به فرد را توضیح می‌دهد. به گفته بورديو «اصل تفاوت بین هابيتوس‌های فردی، در تکینگی مسیرهای اجتماعی آنها نهفته است» (Ibid, 39). هابيتوس اعمال را بدون تأمل آگاهانه هدایت می‌نماید و «در le sens pratique (حس عملی) تحقق می‌یابد؛ یعنی یک سطح پیش‌بازتابی از تسلط عملی» (Bourdieu, 1990a: 52 as cited in McNay, 1999: 100). این حس عملی، منعکس‌کننده تمایلات ریشه‌ای است که به افراد اجازه می‌دهد تا موقعیت‌های اجتماعی را شهوداً هدایت کنند.

«هابيتوس یک بازنمایی انعطاف‌پذیر و قابل مذاکره از نفس، از رهن عمل است و با خواسته‌هایی که به عنوان ظرفیت‌های عینی در یک موقعیت معین درج شده‌اند، تنظیم می‌شود» (Setten, 2020: 288). هابيتوس عمل را مستقیماً تعیین نمی‌کند، اما تضمین می‌نماید که افراد در عمل، به برخی جهات تمایل بیشتری دارند تا جهات دیگر، و بازتولید فرهنگی و اجتماعی و سلطه طبقاتی را توضیح می‌دهد (Ibid, 287). این سازگاری نشان می‌دهد که هابيتوس تجربیات جدید را در خود جای می‌دهد و در عین حال تمایلات تثبیت‌شده را تقویت می‌کند.

شکل‌گیری هویت، فرآیند پیچیده‌ای است که در شرایط و ساختارهای اجتماعی ریشه دارد. هویت یک ویژگی ثابت نیست، بلکه پیوسته از طریق تعاملات و تجربیات اجتماعی ساخته و بازسازی می‌شود. «درک هویت به عنوان یک ساخت اجتماعی - در عوض یک مقوله معین - ممکن است بنیادی‌ترین اثر ظهور جنبش‌ها و سیاست‌های هویتی باشد» (Husu, 2013: 274). تمایلات ریشه‌دار در هابيتوس، بازتاب شرایط اجتماعی و تاریخ‌هایی است که زندگی یک فرد را شکل می‌دهد. «پراکسیس یا زیستن از طریق ظرفیت‌های تجسم‌یافته هابيتوس، یک فعالیت زمانی است.

زمان در اصطلاحات اساساً تاریخ‌گرایانه درک می‌شود که از طریق هستی اجتماعی ایجاد می‌شود» (McNay, 1999: 101). بنابراین هویت نه تنها توسط زمینه‌های اجتماعی کنونی شکل می‌گیرد، بلکه تحت تأثیر تجربیات گذشته و شرایط تاریخی است. منابع و سرمایه‌های افراد تأثیر فراوانی بر شکل‌گیری هویت دارند. اشکال مختلف سرمایه، درجات مختلفی از قدرت و فرصت را در زمینه‌های اجتماعی فراهم می‌کنند. «از آنجاکه عامل‌ها دارای مقادیر و ساختارهای سرمایه متفاوتی هستند، درجات مختلف قدرت و در نتیجه امکان‌های متنوعی در یک میدان دارند» (Bourdieu & Wacquant, 1992: 102 as cited in Husu, 2013: 274). شکل‌گیری هویت در رویه‌های روزمره تعبیه شده است و هنجارها و انتظارات اجتماعی را تقویت می‌کند. «به این دلیل است که عامل‌ها هرگز به طور کامل نمی‌دانند که چه کاری انجام می‌دهند، بنابراین کاری که انجام می‌دهند بیش از آن چیزی است که می‌دانند» (Bourdieu, 1990a: 69 as cited in McNay, 1999: 101).

«هابيتوس، شامل فرآیندی از اجتماعی‌شدن و جامعه‌پذیری است که در آن تجارب جدید بر اساس ساختارهای تولیدشده توسط تجربیات گذشته ساختار می‌یابند» (Jones, 1997: 64 as cited in Ngarachu, 2014: 88). این فرآیند تضمین می‌کند که هابيتوس یک سیستم بادوام و در عین حال سازگار است که هم شرایط تاریخی و هم تحولات جاری را بازتاب می‌دهد. «هابيتوس در فضا و زمان بادوام است، اما زمانی که فرد با زمینه‌هایی مواجه می‌شود که تصورات از پیش معین را به چالش می‌کشد، می‌تواند تغییر کند» (Ibid, 61). این ماهیت پویای هابيتوس، به آن اجازه می‌دهد تا لایه‌های مختلف ساخت اجتماعی، از جمله قومیت و هویت را به هم پیوند دهد.

چارچوب نظری پیر بورديو، همچنین بینشی درباره ساختارهای اجتماعی و پویایی قدرت تجارب فردی و جمعی ارائه می‌دهد. محور این چارچوب، مفهوم سرمایه است که بورديو آن را به اشکال اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نمادین تقسیم می‌کند. این اشکال مختلف سرمایه در تعیین موقعیت افراد در سلسله‌مراتب‌های اجتماعی و ظرفیت آنها برای اعمال نفوذ و هدایت در حوزه‌های اجتماعی بسیار مهم

است. «سرمایه (اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نمادین)، هم به عنوان یک سلاح و هم به عنوان یک شرط مبارزه در نظر گرفته می شود» (Bourdieu & Wacquant, 1992: 98 as cited in Husu, 2013: 274). این نقش دوگانه سرمایه، اهمیت آن را در تعاملات اجتماعی برجسته می کند. «چارچوب بوردیوی، رابطه متقابل بین شایستگی فرهنگی، منابع و موقعیت اجتماعی را در پشت اعمال جنبش های هویتی توضیح می دهد» (Ibid, 265). این رابطه نشان می دهد که توانایی یک فرد برای عمل مؤثر در یک حوزه اجتماعی، به موقعیت او در سلسله مراتب اجتماعی و منابعی که می تواند بسیج کند، بستگی دارد. برای تحلیل مؤثر شکل گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در انیمیشن ها از دریچه هاییتوس بوردیو، یک مدل تحلیلی عملیاتی پیشنهاد می کنیم. این مدل بر شناسایی عناصر کلیدی نظریه بوردیو در روایت، شخصیت ها و زمینه انیمیشن ها تمرکز خواهد کرد (جدول ۱).

تجزیه و تحلیل انیمیشن «روح» (۲۰۲۰)

در انیمیشن روح، زندگی جو گاردنر ۱۳ تحت تأثیر پیشینه اقتصادی-اجتماعی او و انتظاراتی که خانواده اش از او دارد، شکل می گیرد و بر رفتار و تصمیماتش اثر می گذارد. جو در ابتدا، یک شغل پاره وقت به عنوان معلم موسیقی دارد و تلاش می کند یک موقعیت تمام وقت به دست آورد. هاییتوس او نشان دهنده مذاکره دائمی بین اشتیاق او به موسیقی و نیاز به ثبات عملی است؛ چیزی که با ایده ستن ۱۴ همسو است: «هاییتوس، بازنمایی انعطاف پذیر و قابل مذاکره از خود، از طریق تمرین سازگاری با خواسته هایی است که به عنوان ظرفیت های عینی در موقعیت درج شده اند» (Setten, 2020: 288). مادر جو که از او می خواهد یک شغل ثابت را بپذیرد، نمونه ای از تأثیر فشارهای خانوادگی و اجتماعی بر هاییتوس اوست (تصویر ۱، زمان ۰۰:۳۸). دیوی ۱۵ هاییتوس را یک «مفهوم رابطه ای» توصیف می کند (Davey, 2009: 277) که با تلاش برای درک قوانین ناگفته محیط های جدید آشکار می شود. این مفهوم زمانی دیده می شود که هاییتوس جو با فرصتی برای اجرای موسیقی در گروه جاز مشهور دوروتیا ویلیامز ۱۶، به چالش کشیده می شود؛ و این نشان دهنده تغییر

بالقوه هویت اوست. سفر غیرمنتظره جو به «پیشاپیش بزرگ ۱۷» و تجربیات بعدی اش، سازگاری هاییتوس در پاسخ به زمینه های جدید و ناآشنا را بیشتر آشکار می کند. همین طور، «۲۲» ۱۸، شخصیت دیگر انیمیشن، لذت تازه ای از تجربه های ساده روی زمین را کشف می کند و نشان می دهد که وقتی هاییتوس در معرض تجارب مختلف قرار بگیرد، می تواند انعطاف پذیرتر و پذیرا تر شود. هاییتوس شخصیت ها ثابت نیست و تحت تأثیر مجموعه ای از آرزوهای شخصی، انتظارات اجتماعی و رویدادهای زندگی، دائماً تکامل می یابد.

تلاش جو در کمک به ۲۲ برای یافتن «جرقه ۱۹» و تحقق نشان زمینی اش نشان می دهد که هاییتوس، افراد را به سمت اعمال و باورهای خاص متمایل می کند. چنانکه گفته شد «هاییتوس عمل را تعیین نمی کند، اما تضمین می نماید که افراد در عمل، به برخی جهات تمایل بیشتری دارند تا جهات دیگر» (Setten, 2020: 287). جو و ۲۲ «منطقه ۲۰» را کشف می کنند؛ قلمرویی که روح ها از دریچه احساسات خود، وارد خلسه می شوند (تصویر ۲، ۰۰:۳۳:۱۲). و بدین ترتیب فیلم نشان می دهد که هاییتوس می تواند موقتاً از محدودیت های اجتماعی مرسوم فراتر رفته و شخصیت ها با علایق درونی خود درگیر شوند. وقتی ۲۲ در بدن جو ساکن می شود، مقاومت اولیه او در برابر زندگی به تدریج تغییر می کند؛ زیرا او لذت های روزمره انسانی را تجربه می کند. و این یعنی هاییتوس، اگرچه معمولاً پایدار است، اما می تواند به طور چشمگیری در هنگام مواجهه با زمینه های جدید تغییر کند. این تغییر با بینش نگارچو ۲۱ مطابقت دارد که «هاییتوس در فضا و زمان بادوام است، اما زمانی که فرد با زمینه هایی مواجه می شود که تصورات از پیش معین را به چالش می کشد، می تواند تغییر کند» (Ngarachu, 2014: 61). این که ۲۲ پس از کشف لذت های زندگی، حاضر به ترک بدن جو نیست، دگرگونی عمیقی را در روحیه او نشان می دهد. از سویی دیگر، بازگشت جو به منطقه برای کمک به ۲۲ و درک اینکه «جرقه» او صرفاً میل به زندگی است، سازگاری هاییتوس را برجسته می کند؛ زیرا هر دو شخصیت فراتر از جاه طلبی های ثابت فراتر رفته و تجربیات گسترده تر و عمیق تری را در بر می گیرند.

جدول ۱. مدل تحلیلی پیشنهادی برای تحلیل شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی در انیمیشن براساس مفهوم هابیتوس پیر بوردیو (منبع: نگارندگان)

مولفه‌های شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی	شرح	مبانی نظری	سوالات کلیدی برای تجزیه و تحلیل
هابیتوس و پیشینه اجتماعی	بررسی می‌کند که تمایلات و رفتارهای شخصیت‌ها، چگونه پیشینه و تجربیات اجتماعی آنها را منعکس می‌کند.	هابیتوس براساس شرایط اجتماعی شکل می‌گیرد و با تجربه تکامل می‌یابد. افراد با پیشینه‌های اجتماعی مشابه، گرایش‌های مشابهی ایجاد می‌کنند، که منجر به راه‌های مشترک درک و تعامل با جهان می‌شود (Bourdieu, 2018: 38).	پس زمینه‌های اجتماعی شخصیت‌ها چگونه بر گرایش‌ها و اعمال آنها تأثیر می‌گذارد؟ هابیتوس آنها چگونه بازتاب اجتماعی شدن اولیه آنهاست؟
ماهیت پویای هابیتوس	تجزیه و تحلیل می‌کند که چگونه هابیتوس شخصیت‌ها در پاسخ به تجارب یا چالش‌های جدید، تطبیق می‌یابد یا تحکیم می‌شود.	هابیتوس، یک بازنمایی انعطاف‌پذیر است که با خواسته‌های جدید سازگار می‌شود. «هابیتوس یک بازنمایی انعطاف‌پذیر و قابل مذاکره از نفس، از رهن عمل است و با خواسته‌هایی که به عنوان ظرفیت‌های عینی در یک موقعیت معین درج شده‌اند، تنظیم می‌شود» (Setten, 2020: 288).	هابیتوس شخصیت‌ها به چه روشی با تغییرات در طول فیلم سازگار می‌شود یا مقاومت می‌کند؟ چه تجارب جدیدی، تمایلات موجود آنها را به چالش می‌کشد؟
ساخت و بازسازی هویت	بررسی می‌کند که چگونه هویت شخصیت‌ها به طور مداوم از طریق تعاملات و تجارب آنها ساخته و بازسازی می‌شود.	هویت دائماً از طریق تعاملات اجتماعی و تجارب گذشته ساخته می‌شود. هویت یک ویژگی ثابت نیست، بلکه پیوسته از طریق تعاملات و تجارب اجتماعی ساخته و بازسازی می‌شود (Husu, 2013: 274).	هویت شخصیت‌ها در طول داستان چگونه تغییر می‌کند؟ کدام تعاملات و تجارب اجتماعی به این تغییرات کمک می‌کند؟
تأثیر سرمایه در شکل‌گیری هویت	ارزیابی می‌کند که چگونه اشکال مختلف سرمایه (اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، نمادین) بر موقعیت و هویت شخصیت‌ها تأثیر می‌گذارد.	اشکال مختلف سرمایه بر موقعیت‌ها و فرصت‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارد. «از آنجاکه عامل‌ها دارای مقادیر و ساختارهای سرمایه متفاوتی هستند، درجات مختلف قدرت و در نتیجه امکان‌های متنوعی در یک میدان دارند» (Bourdieu & Wacquant, 1992: 102 as cited in Husu, 2013: 274).	اشکال مختلف سرمایه چگونه بر موقعیت و هویت اجتماعی شخصیت‌ها تأثیر می‌گذارد؟ این اشکال سرمایه چه تأثیری بر تعاملات و فرصت‌های آنها می‌گذارد؟
جامعه‌پذیری و دگرگونی هابیتوس	بررسی می‌کند که چگونه هابیتوس شخصیت‌ها از طریق جامعه‌پذیری شکل می‌گیرد، و چگونه ممکن است در مواجهه با محیط‌ها و زمینه‌های اجتماعی جدید تغییر کند.	جامعه‌پذیری فرآیندی است که در آن افراد هنجارهای اجتماعی را درونی می‌کنند و هابیتوس خود را شکل می‌دهند. «هابیتوس شامل فرآیندی از جامعه‌پذیری است که در آن تجارب جدید بر اساس ساختارهای تولیدشده توسط تجارب گذشته ساختار می‌یابند» (Jones, 1997: 88 as cited in Ngarachu, 2014: 64).	تعاملات اجتماعی چگونه بر هابیتوس شخصیت‌ها تأثیر می‌گذارد؟ محیط‌های اجتماعی جدید از چه راه‌هایی گرایش‌های درونی شده خود را به چالش می‌کشند؟
پویایی قدرت و ساختارهای اجتماعی	چگونگی تأثیر ساختارهای اجتماعی و پویایی قدرت بر رفتارها و تعاملات شخصیت‌ها را تحلیل می‌کند.	ساختارهای اجتماعی و پویایی قدرت، هابیتوس و موقعیت‌های اجتماعی را شکل می‌دهند. «سرمایه (اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نمادین)، هم به عنوان یک سلاح و هم به عنوان یک شرط مبارزه در نظر گرفته می‌شود» (Bourdieu & Wacquant, 1992: 98 as cited in Husu, 2013: 274).	چگونه پویایی قدرت و ساختارهای اجتماعی بر رفتارها و تعاملات شخصیت‌ها تأثیر می‌گذارد؟ سرمایه چه نقشی در این پویایی‌ها دارد؟

فرآیند ساخت و بازسازی هویت برای توسعه شخصیت جو و ۲۲، عنصری مرکزی است. شخصیت‌ها از طریق تعاملات و تجربیات خود تکامل می‌یابند. در ابتدا، ۲۲ یک روح سرسخت است که برای سالها، از رفتن به زمین اجتناب کرده است. او هویت ثابتی را تجسم می‌بخشد که انگیزه‌ای برای تغییر ندارد. با این حال، وقت‌گذرانی او روی زمین در بدن جو و تعاملاتش با مادر جو (لیبا ۲۲)، دانش‌آموز او (کُنی ۲۳)، و آرایشگرش (دِز ۲۴)، او را در معرض پیچیدگی‌های روابط انسانی و ساختارهای اجتماعی قرار می‌دهد و تصور سفت و سخت قبلی او از خود را به چالش می‌کشد (تصویر ۳، ۳۵:۰۶:۰۱). این با اشاره نگارچو مطابقت دارد که «هابیتوس شامل فرآیندی از جامعه‌پذیری است که به موجب آن، تجارب جدید مطابق با ساختارهای تولید شده توسط تجربیات گذشته ساختار می‌یابند» (Jones, 1997: 64 as cited in Ibid, 88). استفاده جو از نشان ۲۲ برای بازگشت به زمین و اجرا در باشگاه جاز، نشانگر بازسازی هویت اوست؛ زیرا او آنچه را واقعاً در زندگی مهم است، فراتر از موفقیت حرفه‌ای صرف می‌یابد. به قول نگارچو «هابیتوس نه تنها می‌تواند دلیل شکل‌گیری هویت، بلکه می‌تواند دلیل نظریه‌پردازی چنین شکل‌گیری‌ای باشد» (Ibid, 63)، و دیدگاه تحول‌یافته جو هم از تجارب و درون‌نگری‌های متنوع او سرچشمه می‌گیرد. به جو فرصت دیگری برای زندگی داده می‌شود، جایی که او با تعهدی جدید به زندگی کامل به زمین بازمی‌گردد و این، نشان‌دهنده بازسازی قابل‌توجهی در هویت اوست؛ از هویتی که صرفاً بر روی شغل متمرکز شده بود به‌سوی هویتی که غنای زندگی روزمره را قدر می‌داند.

آرزوی جو برای تبدیل‌شدن به یک نوازنده حرفه‌ای جاز، تأثیر سرمایه فرهنگی بر هویت او را منعکس می‌کند، زیرا مهارت‌ها و اشتیاق او به جاز او را در یک زمینه فرهنگی خاص قرار می‌دهد؛ زمینه‌ای که برای استعداد و بیان موسیقی ارزش قائل است (تصویر ۴، زمان ۰۸:۱۷:۰۰). این با مشاهدات دیوی مطابقت دارد که «هابیتوس سوژه را محکم‌تر به ساختارهای اجتماعی متصل می‌کند، و می‌توان آن را ایجاد شیوه‌های طبقه‌بندی‌شده در نظر گرفت، جایی که گروه‌هایی از افراد با سهام مشابهی از سرمایه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، جانمایی می‌شوند» (Davey, 2009: 278). آموختن جو در این باره در گروه جاز

دوروتیا ویلیامز، نمونه‌ای از تعامل بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی است، زیرا کسب موقعیت در این گروه گامی مهم در کسب موقعیت اجتماعی و شناختی است که او در جامعه جاز به دنبال آن بود. با این حال، جدایی غیرمنتظره روح جو از بدنش و سفر بعدی او از طریق «ماورای بزرگ ۲۵» و «پیشاپیش بزرگ» او را وادار می‌کند تا اهمیت این اشکال سرمایه را در شکل‌دهی به هویت خود ارزیابی کند. به عقیده کارنوا-ترابی و مغروری، شکل‌گیری هویت فرآیندی مستمر و تحت تأثیر عوامل مختلف محیطی، تاریخی و اجتماعی است (کارنوا-ترابی و مغروری، ۱۴۰۲: ۱۵۰) که با تکامل هویت جو از طریق تجارب دگرگون‌کننده‌اش آشکار می‌شود و او را به سمت اتخاذ هابیتوس جدید و تشکیل هویت متمایز سوق می‌دهد. هنگامی که جو و ۲۲ به زمین بازمی‌گردند و در بدن‌هایی اشتباهی قرار می‌گیرند، درک قبلی جو از هویت و موفقیت (که به سرمایه فرهنگی و اجتماعی او وابسته است)، با لذت‌های ساده و روزمره ۲۲ به چالش کشیده می‌شود. او دیگر از رضایت شخصی و لحظات روزمره بیش از انتظارات و دستاوردهای اجتماعی مرتبط با سرمایه لذت می‌برد. بنابراین هویت را می‌توان با تفسیر مجدد اهمیت اشکال مختلف سرمایه و پذیرش درک جامع‌تر از ارزش زندگی، تغییر شکل داد.

سقوط جو گاردنر در چاه، باعث گسست عمیقی در وجود پایدار اوست که او را به قلمروهای ناآشنای «ماورای بزرگ» و «پیشاپیش بزرگ» سوق می‌دهد و تصورات از پیش موجود او از زندگی و هویت را مختل می‌کند (تصویر ۵، زمان ۰۹:۱۷:۰۰). این حادثه آغازگر سیری دگرگون‌کننده است که در آن هابیتوس جو (چیزی که براساس تجربیات و آرزوهای قبلی‌اش شکل گرفته)، مورد آزمون قرار می‌گیرد. این که شخصیت مون‌ویند ۲۶ به جو و ۲۲ کمک می‌کند تا جسد جو را در یک بیمارستان پیدا کنند، نشان می‌دهد مداخلات بیرونی می‌تواند بر تمایلات همیشگی فرد تأثیر بگذارد و آن را تغییر دهد. آرزوی جو برای بازگشت به بدنش، تلاشی است برای آشتی‌دادن تجربیات جدید (و مختل‌کننده) با الگوهای رفتاری تثبیت‌شده. به گفته پروایی، شناخت پویایی‌های اجتماعی در یک جامعه به‌جای تکیه بر مشاهدات دنیای واقعی، می‌تواند از طریق تحلیل مظاهر فرهنگی در متون مختلف اقدام کرد (پروایی، ۱۳۹۵: ۱۹۴). این مسئله، به‌ویژه در «روح» مشهود است، جایی که خود

همهانگ شوند. در جدول ۲ خلاصه‌ای از یافته‌های این تحلیل آمده است.

جدول ۲. تلخیص یافته‌های تحلیل انیمیشن «روح» (۲۰۲۰) براساس مدل تحلیلی پیشنهادی (منبع: نگارندگان).

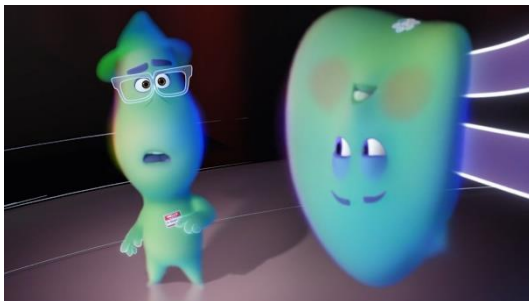
مؤلفه	خلاصه یافته‌ها
هابیتوس و پیشینه اجتماعی	گرایش‌ها و رفتار شخصیت‌ها تحت تأثیر پیشینه‌های اقتصادی-اجتماعی و انتظارات خانوادگی آنهاست. هابیتوس اولیه جو توسط شغل پاره‌وقت و تمایل او به ثبات شکل گرفته است که منعکس‌کننده مذاکره مداوم بین اشتیاق و عملی بودن است.
ماهیت پویای هابیتوس	هابیتوس بر اساس تجربیات جدید با تغییرات سازگار می‌شود یا مقاومت می‌کند. هابیتوس جو و ۲۲ وقتی در معرض زمینه‌های جدید و ناآشنا قرار می‌گیرد (مانند سفر جو به «ماورای بزرگ» و تجربیات ۲۲ روی زمین) تکامل می‌یابد.
ساخت و بازسازی هویت	هویت شخصیت‌ها دائماً از طریق تعاملات و تجربیات شکل می‌گیرد و اصلاح می‌شود. هویت جو از تمرکز بر موفقیت حرفه‌ای به ارزش‌گذاری برای لذت‌های ساده زندگی تغییر می‌کند، در حالی که ۲۲ از یک روح مقاوم به فردی تبدیل می‌شود که قدردان تجربیات انسانی است.
تأثیر سرمایه در شکل‌گیری هویت	اشکال مختلف سرمایه (اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، نمادین) بر هویت و موقعیت شخصیت‌ها تأثیر می‌گذارد. جست‌وجوی موفقیت حرفه‌ای در موسیقی جاز، نقش سرمایه فرهنگی را برجسته می‌کند که در طول داستان به چالش کشیده می‌شود و مورد ارزیابی مجدد قرار می‌گیرد.
جامعه‌پذیری و دگرگونی هابیتوس	هابیتوس شخصیت‌ها تحت تأثیر تجربیات گذشته است و در پاسخ به زمینه‌های جدید دگرگون می‌شود. تعاملات و تجربیات جو و ۲۲ روی زمین، تمایلات موجود آنها را به چالش می‌کشد و تغییر شکل می‌دهد.
پویایی قدرت و ساختارهای اجتماعی	ساختارهای اجتماعی و پویایی قدرت بر رفتارها و تعاملات تأثیر می‌گذارد. این فیلم نشان می‌دهد که چگونه هابیتوس با هنجارها و نقش‌های اجتماعی همسو می‌شود یا در برابر آن مقاومت می‌کند؛ همانطور که در تعاملات جو و ۲۲ در قلمرو ساختار یافته روح‌ها و تلاش‌های آن‌ها برای هدایت و بازتعریف این ساختارها دیده می‌شود.



تصویر ۱. جو در حال مذاکره با مادرش درباره مسیر شغلی خود است. فشارهای خانوادگی و واقعیت‌های اقتصادی بر هابیتوس جو اثر می‌گذارد (Docter, 2020). (زمان ۰۰:۰۳:۳۸). منبع: (Docter, 2020)

فیلم به عنوان یک متن فرهنگی عمل می‌کند و نشان می‌دهد که هابیتوس و هویت شخصیت‌ها بر اساس تجربیات و تعاملات آنها در قلمروهای مختلف شکل می‌گیرد. وقتی شخصیت تری آنها را به پیشاپیش بزرگ باز می‌گرداند، الگوهای آن‌ها را بیشتر مختل می‌کند. در واقع، تغییرات زمینه‌ای می‌تواند گرایش‌های ریشه‌دار را تغییر دهد و اصلاح کند. تبدیل ۲۲ به روح گمشده و اعتقاد او به بی‌هدفی، نشانگر تداوم تمایلات قبلی او است و اینکه عادات عمیق و ریشه‌دار می‌تواند حس بیهودگی را در مواجهه با چالش‌های جدید تداوم بخشد. مشاهدات جاردیلو ۲۷ و کاپوبیانکو ۲۸ مبنی بر اینکه «هابیتوس گذشته‌ای است که در حال زنده می‌ماند و تمایل دارد خود را در آینده تداوم بخشد» (Giardiello & Capobianco, 2021: 45)، در مبارزه مداوم ۲۲ مشهود است و تأثیر پایدار تمایلات گذشته او را حتی در مواجهه با زمینه‌های جدید آشکار می‌کند.

تعامل بین هابیتوس و ساختارهای اجتماعی برای درک تجربیات و تصمیمات شخصیت‌ها نقش اساسی دارد. جایی که جو اشتباهاً به عنوان مربی برای ۲۲ تعیین می‌شود، بیشتر بر ماهیت سلسله مراتبی قلمرو روح تأکید دارد (تصویر ۶، زمان ۰۰:۲۱:۲۰) و نشان می‌دهد که نقش‌ها و موقعیت‌های اجتماعی، از پیش تعریف شده‌اند و هابیتوس با این ساختارهای تثبیت‌شده همسو می‌شود. نقش مون‌ویند که به ارواح گمشده کمک می‌کند، یک پویایی اجتماعی جایگزین را در قلمرو روح معرفی می‌کند، و نشان می‌دهد که نقش‌های غیررسمی می‌توانند برای رفع شکاف‌ها در سیستم رسمی ظاهر شوند؛ چیزی که با بینش ستن همراستاست: «هابیتوس ابزار مفیدی برای تفکر در مورد چگونگی درونی‌شدن و تجربه روابط اجتماعی به عنوان «طبیعی» و حتی ضروری است» (Setten, 2020: 288)، زیرا شخصیت‌ها بر این پویایی‌های قدرت تأثیر می‌گذارند. نقش تری در شناسایی و تعقیب روح گمشده جو، اجرای ساختارهای نظارتی و اقتدار در قلمرو روح را نشان می‌دهد، و منعکس‌کننده چگونگی شکل‌گیری هابیتوس و پاسخ به پویایی قدرت موجود است. تلاش جو برای بازگشت به بدنش، ضرورت مذاکره در ساختارهای اجتماعی تثبیت‌شده را برجسته می‌کند و نشان می‌دهد که افراد باید در این چارچوب‌ها کار کنند تا با هنجارهای اجتماعی



تصویر ۶. انتصاب اشتباهی جو به عنوان مربی ۲۲، نقش‌های اجتماعی از پیش تعیین شده را در یک ساختار سلسله‌مراتبی برجسته می‌کند (زمان ۰۰:۲۱:۳۰). منبع: (Docter, 2020)



تصویر ۲. در «منطقه»، هابیتوس از محدودیت‌های اجتماعی فراتر می‌رود و درگیری شخصیت‌ها را با علایق‌شان آشکار می‌کند (زمان ۰۰:۳۳:۱۲). منبع: (Docter, 2020)

تجزیه و تحلیل انیمیشن «پینوکیو گیرمو دل تورو» (۲۰۲۲)

در «پینوکیو گیرمو دل تورو»، نظریه هابیتوس بورديو نشان می‌دهد که چگونه رفتارها و تصمیم‌های شخصیت‌ها تحت تأثیر پس‌زمینه‌هایشان قرار می‌گیرد. عمل ژیتو ۲۹ در آفرینش یک عروسک از چوب کاج کاشته‌شده بر روی قبر پسرش کارلو ۳۰ نشان‌دهنده تأثیر عمیق غم و اندوه او بر هابیتوس اوست و اندوه شخصی او را به شکلی ملموس از ارتباط و خاطره تبدیل می‌کند (تصویر ۷، زمان ۰۰:۱۵:۱۴). این درونی‌سازی از فقدان، در اقدامات بعدی او منعکس می‌شود و نشان می‌دهد که اندوه او به بخشی ذاتی از هویت اجتماعی‌اش تبدیل شده است. دستور پودستا ۳۱ به ژیتو برای فرستادن پینوکیو به مدرسه و تلاش بعدی برای اجبار او به خدمت در ارتش، نشان‌دهنده تحمیل ساختارهای اجتماعی بیرونی بر زندگی فردی است. این فشارهای نهادی، هابیتوس ژیتو و پینوکیو را شکل داده و محدود می‌کند. این مسئله نشان می‌دهد که هنجارها و انتظارات اجتماعی بر تصمیمات و رفتارهای شخصی تأثیر می‌گذارند. رویارویی بین کنت ولپه ۳۲ و ژیتو، هنگامی که ولپه پینوکیو را استثمار می‌کند، با نقش پرورش‌دهنده ژیتو در تضاد است. بدین ترتیب محیط‌های اجتماعی مختلف و هابیتوس‌های مرتبط با آنها، با هم برخورد می‌کنند و بر هویت نوظهور پینوکیو تأثیر می‌گذارند. بینش بوترو ۳۳ مبنی بر اینکه «موقعیت اجتماعی، از طریق هابیتوس، آرزوها و سلیقه‌ها را محدود می‌کند و بنابراین عنصر مهمی در شکل‌دهی «هویت» اجتماعی باقی می‌ماند» (Bottero, 2010: 4) در دستورات پودستا و محدودیت خواسته‌های ژیتو و پینوکیو



تصویر ۳. تغییر دیدگاه ۲۲ (در بدن جو)، نشان‌دهنده انعطاف‌پذیری هابیتوس در تجربه‌های جدید زندگی است (زمان ۰۱:۰۶:۳۵). منبع: (Docter, 2020)



تصویر ۴. شکل‌گیری هویت جو، تحت تأثیر سرمایه فرهنگی اوست که از طریق نوازندگی‌اش در گروه موسیقی مشهور دوروتیا ویلیامز نشان داده می‌شود (زمان ۰۰:۰۸:۱۷). منبع: (Docter, 2020)



تصویر ۵. سقوط جو به درون چاه، وجود پایدار او را مختل می‌کند و جنبه‌های تثبیت‌شده هابیتوس او را به چالش می‌کشد (زمان ۰۰:۰۹:۱۷). منبع: (Docter, 2020)

مشهود است، و تأثیر موقعیت اجتماعی را در شکل‌دهی به هویت و رفتار آنها نشان می‌دهد.

در ابتدا، مبارزه ژپتو با عدم خودکنترلی پینوکیو، تنش بین هابیتوس در حال رشد پینوکیو و انتظارات ژپتو را آشکار می‌کند و نشان می‌دهد که می‌توان گرایش‌های شخصی را به چالش کشید و دوباره شکل داد. تصمیم بعدی پینوکیو برای پیوستن به سیرک با هدف کسب درآمد برای ژپتو، تغییر قابل‌توجهی در هابیتوس او نشان می‌دهد و تأثیر فشارها و تجربیات جدید بر رفتار او را آشکار می‌کند. وقتی پینوکیو آهنگی را در تمسخر موسولینی ۳۴ اجرا می‌کند که منجر به اعدام او می‌شود، بر این دگرگونی تأکید بیشتری می‌شود. این مخالفت با یک رژیم ستمگر، نشان‌دهنده تحولی حیاتی در هابیتوس اوست؛ هابیتوسی که در پاسخ به چالش‌های سیاسی-اجتماعی بازتنظیم می‌شود (تصویر ۸، زمان ۰۱:۱۳:۴۱). به گفته اسدی، ایجاد زیرشاخه‌های متمایز در هنر، اغلب مستلزم موضع‌گیری درباره نیروهای مسلط فرهنگی یا سیاسی است که به نوبه خود هویت و میراث این جنبش‌ها را شکل می‌دهد. (اسدی، ۱۳۸۹: ۷۱) به همین ترتیب، شورش پینوکیو در قالب یک نمایش هنری را می‌توان به‌عنوان اقدامی برای موضع‌گیری علیه رژیم مسلط در نظر گرفت که هویت او و میراث روایت را شکل می‌دهد. لحظه‌ای که کندلوپیک ۳۵ با وجود دستورات پودستا از شلیک به پینوکیو امتناع می‌کند سازگاری هابیتوس در مواجهه با دوراهی‌های اخلاقی برجسته می‌شود. این چنین ملاحظات اخلاقی بر دگرگونی گرایش‌ها تأثیر می‌گذارد. اقدام پینوکیو در منفجر کردن یک مین دریایی در دل ماهی غول‌پیکر، بر ظرفیت او برای خلاقیت و تفکر راهبردی تأکید می‌کند و جنبه‌های پویا و مبتکرانه هابیتوس را برجسته می‌سازد. همان‌طور که دیوی می‌نویسد «رفتارهای افراد ممکن است به عنوان امر الگوییافته در نظر گرفته شود، اما اگر بگوییم که آنها سرنوشتی از پیش برنامه‌ریزی شده دارند، این را نادیده می‌گیریم که هابیتوس شامل "ظرفیت دائمی برای ابتکار" است» (Bourdieu 2004: 63 as cited in Davey, 2009: 277). این مسئله، اقدامات در حال تکامل پینوکیو و ظرفیت او برای نوآوری را توضیح می‌دهد.

در انیمیشن، ساخت و بازسازی مستمر هویت، از طریق سفر پینوکیو و تعاملاتش با جهان به تصویر کشیده شده است. فارل ۳۶ می‌نویسد «نظریه هابیتوس بوردیو به ما این امکان

را می‌دهد که وابستگی مردم به ملت را به مثابه امری آموخته‌شده و عادت‌شده ببینیم؛ این یعنی گشودگی نسبت به اصلاح و بازسازی از طریق عاملیت بازتابی و شیوه‌های آموزشی» (Pollmann, 2009 as cited in Farrell, 2010: 108). این نقل قول نشان می‌دهد که هویت مستمراً از طریق تجربیات و تعاملات اجتماعی بازسازی می‌شود. وقتی «روح جنگل ۳۷» عروسک چوبی ژپتو را زنده می‌کند و نام او را پینوکیو می‌گذارد، پیدایش شکل‌گیری هویت او را مشاهده می‌کنیم (تصویر ۹، زمان: ۰۰:۱۷:۴۹). این، نوعی آفرینش فیزیکی و نمادین است که هویت او را در معرض تکامل و رشد قرار می‌دهد. همان‌طور که پینوکیو زندگی را تجربه می‌کند، هویت او دائماً مورد آزمون قرار گرفته و تغییر شکل می‌دهد. اولین مرگ او که بر اثر برخورد با کامیون پودستا به وجود می‌آید، نمادی از شکنندگی و ماهیت گذرای هویت است و او را مجبور می‌کند تا با هر بازگشت به زندگی، خود را تطبیق دهد و بازتعریف کند. فداکاری نهایی پینوکیو، و جان باختن برای نجات ژپتو از غرق شدن، لحظه‌ای مهم از بازسازی هویت را نشان می‌دهد؛ جایی که او از یک عروسک ساده‌لوح به تجسم ایثار و شجاعت تبدیل می‌شود (تصویر ۱۰، زمان: ۰۱:۳۷:۳۱). امبراسات ۳۸ و همکاران خاطرنشان می‌کنند که «نظریه‌های هویت، رفتار را عمدتاً با توجه به این نگرش‌های شخصی و نقش آن‌ها در تفسیر موقعیت‌های اجتماعی توضیح می‌دهند. این موقعیت‌ها شامل معانی شخصی و همچنین معانی نسبتاً ثابت دیگر موجودات، مانند دیگر افراد، اقدامات و اشیاء می‌باشند» (Robinson, 2007 as cited in Ambrasat et al., 2016: 11). این دیدگاه، ماهیت در حال تکامل هویت پینوکیو را که توسط تجربیات و تعاملات او شکل می‌گیرد، توضیح می‌دهد.

اشکال سرمایه -اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نمادین- بر هویت و تعامل شخصیت‌ها اثر می‌گذارد. برخورد اولیه پینوکیو با کنت ولپه و میمونش اسپاتراتورا ۳۹ او را با پویایی سرمایه سیرک آشنا می‌کند، جایی که از ویژگی‌های منحصربه‌فرد او برای کسب سود بهره‌برداری می‌شود و اهمیت سرمایه اقتصادی در تعریف نقش‌ها و تعاملات اجتماعی را آشکار می‌کند (تصویر ۱۱، زمان ۰۰:۴۳:۴۰). این استثمار زمانی آشکارتر می‌شود که اسپاتراتورا، فریبکاری

ولپه را در مورد دستاوردهای مالی آنها افشا می‌کند، و خشم ولپه را بر می‌انگیزد. این چنین سرمایه اقتصادی و دستکاری آن بر ساختارهای قدرت و هویت‌های شخصی تأثیر می‌گذارد. تخریب سیرک به دستور موسولینی نشان می‌دهد که سرمایه سیاسی می‌تواند ساختارهای اجتماعی و اقتصادی را مختل کرده و دوباره پیکربندی کند و بر موقعیت‌ها و فرصت‌های اجتماعی شخصیت‌ها تأثیر بگذارد. دستگیری پینوکیو توسط ولپه، که تلاش می‌کند او را بسوزاند، بر بی‌ثباتی هویت او در میان تهدیدهای خشونت نمادین و فیزیکی تأکید دارد. تجارب و تعاملات پینوکیو، تحت تأثیر برخوردهای گذشته و میراث پویایی سرمایه، همچنان به شکل‌دهی هویت و مبارزات او ادامه می‌دهد. سرانجام، کشف ژپتو و سباستین در داخل ماهی غول‌پیکر، نشان می‌دهد که اشکال مختلف سرمایه، مبارزات و هویت جمعی آنها را شکل می‌دهد. این موضوع، این ایده را تقویت می‌کند که میراث سرمایه گذشته همچنان بر موقعیت اجتماعی و تغییر هویت شخصیت‌ها در طول روایت تأثیر می‌گذارد.

تکامل هابیتوس پینوکیو نشان می‌دهد که این خصیصه با زمینه‌های اجتماعی جدید سازگار می‌شود. در ابتدا، هابیتوس پینوکیو تا حد زیادی تحت تأثیر راهنمایی‌های اخلاقی سباستین جی. کریکت ۴۰ است که رفتارها و ادراکات اولیه او را شکل می‌دهد. همانطور که فارل اشاره می‌کند «با تغییر هابیتوس شهروندان [...] می‌توانیم نحوه بودن، دیدن، عمل و تفکر آنها را تغییر دهیم» (Pollmann, 2009 as cited in Farrell, 2010: 109). این مفهوم به‌وضوح در انیمیشن نشان داده شده است؛ زیرا هابیتوس پینوکیو در طول سفرش دستخوش دگرگونی‌های عمیق می‌شود. در ابتدا، تجربیات او با اصول مربی خود راهبری می‌شود، اما با ورود به آموزش نظامی، هابیتوس او در شرایط جدید و چالش‌برانگیز آزمایش می‌شود. رابطه او با کندلوک و واقعیت‌های سخت آموزش، او را وادار می‌کند تا رفتارها و نگرش‌های خود را تطبیق دهد. بمباران اردوگاه آموزشی توسط هواپیماهای متفقین، که منجر به مرگ پودستا می‌شود، تحولی شگرف ایجاد می‌کند و هابیتوس پینوکیو را بیشتر مختل کرده و تغییر شکل می‌دهد، و او را در معرض اشکال جدیدی از بی‌ثباتی و درگیری قرار می‌دهد. رویارویی او با ماهی غول‌پیکر، جایی که او باید در شرایط اضطراری کنشگری کند، ظرفیت او را برای سازگاری و انعطاف‌پذیری

نشان می‌دهد. ستن می‌گوید «در خود مفهوم هابیتوس، سرخ‌هایی وجود دارد که نشان می‌دهد شرایط خاص چگونه زندگی اجتماعی را تثبیت می‌کنند، و چگونه هابیتوس ناهمواری، سلطه و هژمونی را پنهان و بازتولید می‌کند» (Setten, 2020: 289). این بینش نشان می‌دهد که تجربیات دگرگون‌کننده پینوکیو با نیروها و ساختارهای اجتماعی گسترده‌تر مرتبط است.

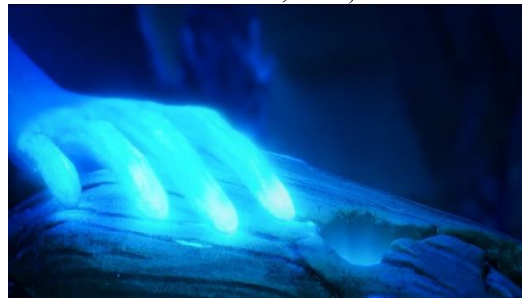
جدول ۳. تلخیص یافته‌های تحلیل انیمیشن «پینوکیوی گیرمو دل تورو» (۲۰۲۲) براساس مدل تحلیلی پیشنهادی (منبع: نگارندگان)

مؤلفه	خلاصه یافته‌ها
هابیتوس و پیشینه اجتماعی	رفتار و تصمیم شخصیت‌ها در «پینوکیو» تحت تأثیر پیشینه اجتماعی آنها قرار دارد. اندوه ژپتو عمیقاً بر هابیتوس او، و متعاقباً بر اعمال و هویت او تأثیر می‌گذارد. فشارهای اجتماعی، مانند خواسته‌های پودستا، هابیتوس او را بیشتر دگرگون می‌سازد.
ماهیت پویای هابیتوس	هابیتوس پینوکیو در پاسخ به تجربیات و چالش‌های جدید سازگار می‌شود. راهنمایی اخلاقی اولیه سباستین جی. کریکت، از طریق تجربه در سیرک و ارتش مورد آزمایش قرار گرفته و تغییر شکل می‌دهد.
ساخت و بازسازی هویت	هویت پینوکیو دائماً از طریق تجربیات او ساخته و بازسازی می‌شود. تبدیل او از یک عروسک ساده لوح به نماد شجاعت و فداکاری نشان می‌دهد که هویت می‌تواند از طریق تعاملات فردی و اجتماعی تکامل یابد.
تأثیر سرمایه در شکل‌گیری هویت	سرمایه‌های اقتصادی، فرهنگی و نمادین به طور قابل توجهی بر شخصیت‌ها تأثیر می‌گذارد. استثمار پینوکیو برای سود بیشتر توسط کنت ولپه و تأثیر سرمایه سیاسی (رژیم موسولینی)، نقش‌ها و تعاملات شخصیت‌ها را شکل می‌دهد.
جامعه‌پذیری و دگرگونی هابیتوس	تجربیات گذشته و زمینه‌های جدید، هابیتوس پینوکیو را شکل داده و دگرگون می‌کند. انطباق او با آموزش نظامی و پاسخ به چالش‌های جدید نشان می‌دهد که هابیتوس با تغییر شرایط و تجربیات تکامل می‌یابد.
پویایی قدرت و ساختارهای اجتماعی	پویایی قدرت و ساختارهای اجتماعی بر رفتار و هویت شخصیت‌ها تأثیر می‌گذارد. محدودیت‌های فراطبیعی و نیروهای اجباری (مثلاً پودستا) بر تصمیم‌گیری‌ها و تعاملات پینوکیو مؤثر واقع می‌شود و تأثیر ساختارهای سلسله‌مراتبی را بر هابیتوس برجسته می‌کند.

در «پینوکیوی گیرمو دل تورو»، بازنمایی پویایی‌های قدرت و ساختارهای اجتماعی، یک مسئله مرکزی است؛ زیرا این نیروها رفتارها و تعاملات شخصیت‌ها را شکل می‌دهند و



تصویر ۸. شورش پینوکیو علیه موسولینی، دگرگونی مهمی را در هویت او نشان می‌دهد که توسط چالش‌های سیاسی-اجتماعی شکل گرفته است. (زمان ۰۱:۱۳:۴۱). منبع: (del Toro & Gustafson, 2022)



تصویر ۹. جان‌بخشیدن به پینوکیو توسط روح جنگل، نمادی از شکل‌گیری هویت اوست و زمینه را برای رشد مستمر او فراهم می‌کند (زمان: ۰۰:۱۷:۴۹). منبع: (del Toro & Gustafson, 2022)



تصویر ۱۰. فداکاری پینوکیو برای نجات ژپتو، هابیتوس در حال تکامل او را نشان می‌دهد و عنصر خلاق هویت او را به نمایش می‌گذارد (زمان ۰۱:۳۷:۳۱). منبع: (del Toro & Gustafson, 2022)



تصویر ۱۱. استثمار پینوکیو از سوی ولپه، تأثیر سرمایه اقتصادی را بر تعاملات اجتماعی و شکل‌گیری هویت را برجسته می‌کند (زمان ۰۰:۴۳:۴۰). منبع: (del Toro & Gustafson, 2022)

محدود می‌کنند. در ابتدا، توضیح شخصیت «مرگ ۴۱» درباره جاودانگی پینوکیو و پیامدهای مرتبط با آن، چارچوبی برای درک پویایی قدرت زندگی پس از مرگ فراهم می‌آورد و آشکار می‌کند که نیروهای ماوراء طبیعی، محدودیت‌هایی را بر وجود او تحمیل می‌کنند. تلاش پودستا برای فرستادن اجباری پینوکیو به ارتش، منعکس‌کننده ساختارهای قهری قدرت است که افراد را کنترل و استثمار می‌کند، و اقتدار سیاسی و اجتماعی او را نشان می‌دهد. دستگیری پینوکیو توسط ولپه، بر خشونت شخصی و نمادین اعمال شده توسط صاحبان قدرت تأکید می‌کند و وضعیت نامطمئن موقعیت اجتماعی پینوکیو را آشکار می‌سازد. درخواست پینوکیو از شخصیت مرگ برای بازگشت زودهنگام و نجات ژپتو، بر تعامل بین عاملیت شخصی و ساختارهای قدرت فراگیر تأکید می‌کند (تصویر ۱۲، زمان ۰۱:۳۸:۲۶). امبراسات و همکاران می‌گویند «اگرچه از مکتب فکری متفاوتی سرچشمه می‌گیرد، اما نظریه هویت تعدادی از مفروضات را با تفسیرهای جدید شناختی از هابیتوس به اشتراک می‌گذارد و بنابراین ممکن است مطالعاتی را در مورد پیوندهای بین سبک زندگی و قشربندی نشان دهد» (Ambrasat et al., 2016: 11-12). این نشان می‌دهد که هویت و تصمیمات پینوکیو بر اساس ساختارهای سلسله‌مراتبی شکل می‌گیرد؛ از استثمارش توسط کنت ولپه تا آموزش نظامی و چالش‌های بعدی. در جدول ۳ خلاصه‌ای از یافته‌های این تحلیل آمده است.



تصویر ۷. اندوه ژپتو در خلق پینوکیو نشان می‌دهد که فقدان شخصی بر شکل‌گیری هویت او تأثیر می‌گذارد (زمان ۰۰:۱۵:۱۴). منبع: (del Toro & Gustafson, 2022)



تصویر ۱۲. درخواست پینوکیو از «مرگ» برای بازگشت فوری، بر تنش بین عاملیت شخصی و ساختارهای فراگیر قدرت فراگیر تأکید می‌کند (زمان ۱:۳۸:۰۱). منبع: (del Toro & Gustafson, 2022)

نتیجه‌گیری

انیمیشن‌های «روح» و «پینوکیو گیرمو دل تورو» مفهوم هابیتوس را از طریق سفرهای دگرگون‌کننده شخصیت‌هایشان بررسی می‌کنند و روایت‌هایی در مورد تأثیر پیش‌زمینه‌های اقتصادی-اجتماعی و انتظارات اجتماعی بر کنش‌ها و شکل‌گیری هویت ارائه می‌دهند. هر دو فیلم، قهرمان‌هایی را به تصویر می‌کشند که در حین عبور از چالش‌ها، هابیتوس‌شان آزمایش می‌شود و تغییر شکل می‌دهد. جو گاردنر در انیمیشن اول و پینوکیو در انیمیشن دوم، هر دو تحت فشارهای اجتماعی‌ای هستند که تمایلات و انتخاب‌های اولیه آنها را شکل می‌دهد. جو بین اشتیاق خود به موسیقی و نیاز به امنیت شغلی، با انتظارات خانوادگی و واقعیت‌های اقتصادی مبارزه می‌کند، در حالی که پینوکیو از غم و اندوه ژپتو متولد می‌شود و با فشارهای اجتماعی از سوی شخصیت‌های اقتدارگرا مقابله می‌کند و مضامین هم‌نواپی و شورش را منعکس می‌نماید. روایت‌ها، ماهیت پویای هابیتوس را برجسته می‌کنند؛ زیرا هر دو شخصیت در پاسخ به تجربیات جدید و تعاملات اجتماعی تطبیق یافته و تکامل می‌یابند. این فیلم‌ها همچنین بر نقش ساختارهای اجتماعی و پویایی قدرت در شکل‌دهی رفتارها و تعاملات تأکید می‌کنند و نشان می‌دهند که عاملیت شخصی با نیروها و انتظارات اجتماعی گسترده‌تر در هم تنیده شده است. این عناصر مضمونی مشترک، کاوش دو انیمیشن در هویت و جامعه‌پذیری را در چارچوب‌های مختلف روایی نشان می‌دهد.

با وجود شباهت‌های مضمونی، روح و پینوکیو در تمرکز روایی و نمایش هابیتوس با هم تفاوت دارند. «روح» تأکید بیشتری بر درون‌نگری و کاوش‌های فلسفی دارد و بر سفر

هستی‌شناسانه جو برای درک ارزش زندگی روزمره، و رای موفقیت حرفه‌ای تمرکز می‌کند. دگرگونی جو با تحقق درونی و فشارهای اجتماعی در بافت شهری مدرن، با توجه ویژه به سرمایه فرهنگی و آرزوهای شخصی پیش می‌رود. موقعیت فیلم در دنیای معاصر، به آن اجازه می‌دهد تا چگونگی تأثیر شرایط اجتماعی-اقتصادی مدرن بر شکل‌گیری هویت را بررسی کند. در مقابل، پینوکیو روایتی کنش‌محورتر را در زمینه‌ای تاریخی و خارق‌العاده ارائه می‌کند و بر تأثیر چالش‌های بیرونی و رشد اخلاقی تأکید دارد. داستان پینوکیو شامل آزمایش‌های ملموسی مانند سوءاستفاده‌های سیرک و آموزش نظامی است که نقش سرمایه اقتصادی و سیاسی را در شکل‌دهی هویت و تعاملات اجتماعی برجسته می‌کند. این فیلم با استفاده از آموزه‌های فیزیکی و اخلاقی برای نمایش دگرگونی هابیتوس، تأثیر شخصیت‌های اقتدارگرا و هنجارهای اجتماعی را به‌وضوح مطرح می‌کند. در حالی که روح بر امور شخصی و فلسفی تمرکز دارد، پینوکیو تفسیر گسترده‌تری در مورد نیروهای اجتماعی و سیاسی که بر هویت شخصی و جمعی تأثیر می‌گذارند، ارائه می‌دهد.

از نقطه نظر مفهوم هابیتوس بوردیو، «روح» در انتقال سیالیت و پیچیدگی این مفهوم در یک بافت مدرن، موفق‌تر ظاهر می‌شود و تصویری ظریف از چگونگی شکل‌گیری هویت توسط سرمایه فرهنگی و تجربیات شخصی ارائه می‌دهد. شخصیت جو گاردنر، منعکس‌کننده کاوش عمیق‌تری در رشد درونی و بازتاب وجودی است که باعث می‌شود فیلم برای مخاطبان معاصر که با تنش بین رویاهای شخصی و انتظارات اجتماعی درگیرند، قابل درک باشد. در مقابل، گرچه پینوکیو تأثیر مستقیم نیروهای خارجی و هنجارهای اجتماعی را بر هویت به‌طور مؤثری نشان می‌دهد، اما روایت تاریخی و کنش‌محور آن، به عمق درون‌نگری موجود در «روح» دست نمی‌یابد. این فیلم در نمایش تأثیر پویایی قدرت و کنترل استبدادی برتر است، اما این «روح» است که بررسی غنی‌تری از مذاکره داخلی بین هابیتوس و فشارهای اجتماعی ارائه می‌دهد. «روح» موفق می‌شود تا تعامل پیچیده بین آرمان‌های فردی و ساختارهای اجتماعی را به تصویر بکشد و کاوش عمیق‌تری از شکل‌گیری و بازسازی هویت ارائه دهد. این برخورد با هویت در «روح»، برتری آن را در پرداختن به

پیچیدگی‌های هابیتوس در چارچوب‌های اجتماعی مدرن اثبات می‌کند.

این مقاله، دو انیمیشن «روح» (۲۰۲۰) و «پینوکیوی گیرمو دل تورو» (۲۰۲۲) را از طریق مفهوم هابیتوس بوردیو مورد تجزیه و تحلیل قرار داد و نشان داد که شکل‌گیری هویت و ساختارهای اجتماعی، تحت تأثیر خواسته‌های درونی و فشارهای بیرونی قرار می‌گیرد. یافته‌ها نشان می‌دهد که «روح» بر سازگاری هابیتوس در زمینه‌های مدرن تأکید دارد، در حالی که پینوکیو تأثیر هنجارهای استبدادی و سرمایه اقتصادی را برجسته می‌کند. این تحقیق با نشان دادن اینکه چگونه روایت‌های انیمیشنی ساختارهای اجتماعی را منعکس می‌کنند و به چالش می‌کشند، به گفتمان نظری کمک می‌کند؛ اگرچه تمرکز مقاله بر این هنر، ممکن است کاربرد گسترده‌تر آن را محدود سازد. مطالعات آینده می‌تواند تجزیه و تحلیل را به ژانرها و رسانه‌های دیگر گسترش دهد تا هابیتوس را در زمینه‌های متنوع‌تری بررسی کند.

پی‌نوشت

^۱ Habitus

^۲ Pierre Bourdieu

^۳ «روح» (۲۰۲۰)، به کارگردانی پیت داکتر، استودیو انیمیشن پیکسار، ۱۰۱ دقیقه، ایالات متحده آمریکا.

^۴ «پینوکیوی گیرمو دل تورو» (۲۰۲۲)، به کارگردانی گیرمو دل تورو و مارک گوستافسون، استودیو نتفلیکس انیمیشن، ۱۱۷ دقیقه، ایالات متحده آمریکا.

^۵ Wei

^۶ TAŞKIN

^۷ SABUNCUOĞLU İNANÇ

^۸ Ardianto

^۹ Gultom

^{۱۰} Cochrane

^{۱۱} Hibbeler

^{۱۲} dispositions

^{۱۳} Joe Gardner

^{۱۴} Setten

^{۱۵} Davey

^{۱۶} Dorothea Williams

^{۱۷} Great Before

^{۱۸} 22

^{۱۹} spark

^{۲۰} the Zone

^{۲۱} Ngarachu

^{۲۲} Libba

^{۲۳} Connie

^{۲۴} Dez

^{۲۵} Great Beyond

^{۲۶} Moonwind

^{۲۷} Giardiello

^{۲۸} Capobianco

^{۲۹} Geppetto

^{۳۰} Carlo

به معنای قاضی یا دادرس ارشد در شهرداری‌های قرون - Podestà^{۳۱}

وسطایی ایتالیا

^{۳۲} Count Volpe

^{۳۳} Bottero

^{۳۴} Mussolini

^{۳۵} Candlewick

^{۳۶} Farrell

^{۳۷} Wood Sprite

^{۳۸} Ambrasat

^{۳۹} Spazzatura

^{۴۰} Sebastian J. Cricket

^{۴۱} Death

منابع

اسدی، سعید. (۱۳۸۹). تحلیل تکوین زیرمیدان موج نو تئاتر ایران در دو دهه سی و چهل شمسی (با تکیه بر تشکیل «کارگاه نمایش» براساس نظریه میدان‌های پیر بوردیو).

جامعه‌شناسی هنر و ادبیات، ۲(۲)، ۷۱-۱۰۰.

پروایی، شیوا. (۱۳۹۵). خوانش جامعه‌شناختی بوردیویی از فیلم «جدایی نادر از سیمین» با تأکید بر جامعه ایران.

مطالعات فرهنگی و ارتباطات، ۱۲(۴۴)، ۱۷۳-۱۹۸.

جهانبخش، لاله. سلطانی، حسن. و مریدی، محمد رضا.

(۱۴۰۳). بررسی بازنمود مولفه‌های هویت فرهنگی

ایرانی در کتاب‌های مصور نوجوان با استفاده از روش

نشانه‌شناسی اجتماعی. *جلوه هنر*، ۱۶(۱)، ۵۲-۳۹.

<https://doi.org/10.22051/jjh.2023.43144.1948>

حاجی زاده، منا. شرف زاده، محمدحسین. و جدیدی

خیرآبادی، اسماعیل. (۱۴۰۲). تحلیل گفتمان انتقادی

سیر تحول انیمیشن‌های والت دیزنی با محوریت زن.

فصلنامه علمی مطالعات میان‌رشته‌ای ارتباطات و

رسانه، ۶(۲۰)، ۹۷-۱۳۲.

<https://doi.org/10.22034/jiscm.2022.3257.78.1345>

رحمانی، نجیبه. بلخاری قهی، حسن. (۱۴۰۱). پژوهشی در

میدان‌های سینمایی دوره پهلوی دوم (با تکیه بر

نظریه تمایز پی‌یر بوردیو). *ماهنامه جامعه‌شناسی*

سیاسی ایران، ۵(۸)، ۱۶۲۷-۱۶۵۲. <https://doi.org/10.30510/psi.2022.323460.2928>

کارنوا-ترابی، دومینیک. و مغروری، شهرزاد. (۱۴۰۲). نگاهی

به چهارگانه ادبی ژوریس کارل هویسمانس، برپایه نظریه

بوردیو و تاثیر عادت‌واره‌ها. *نقد زبان و ادبیات خارجی*،

۲۰(۳۱)، ۱۵۶-۱۳۷.

<https://doi.org/10.48308/cjls.2023.23234.8.1194>

- 11(8), 388.
<https://doi.org/10.3390/educsci11080388>
- Cochrane, B. (2013). *Taking Bourdieu to the Movies: Understanding Cinema as a Spatial and Embodied Practice* [PhD thesis, The Open University]. <https://doi.org/10.21954/ou.ro.0000f126>
- Davey, G. (2009). Using Bourdieu's Concept of Habitus to Explore Narratives of Transition. *European Educational Research Journal*, 8(2), 276–284. <https://doi.org/10.2304/eej.2009.8.2.276>
- Del Toro, G.; Gustafson, M. (2022). *Guillermo del Toro's Pinocchio* [Video recording]. Netflix.
- Docter, P. (2020). *Soul* [Video recording]. Walt Disney Studios Motion Pictures.
- Edgerton, J. D.; Roberts, L. W. (2014). Cultural capital or habitus? Bourdieu and beyond in the explanation of enduring educational inequality. *Theory and Research in Education*, 12(2), 193–220. <https://doi.org/10.1177/1477878514530231>
- Farrell, L. (2010). Pierre Bourdieu on European identity: Theories of habitus & cultural capital. *Social and Political Review*, 20(1), 107–115.
- Fearon, J. D. (1999). What is identity (as we now use the word). *Unpublished Manuscript, Stanford University, Stanford, Calif*, 1–43.
- Giardiello, M.; Capobianco, R. (2021). Bourdieu's Theory and Intersectionality: a New Conceptual Framework to Interpret Transition as Social Change of Youth Mobility. The Case of Young Italians. *Italian Journal of Sociology of Education*, 13(2), 39–64. <https://doi.org/10.14658/PUPJ-IJSE-2021-2-3>
- Hajizadeh, M.; Sharafzadeh, M. H.; Jadidi Kheirabadi, E. (2023). Critical Discourse Analysis of the Evolution of Walt Disney Animations Focused on Females. *Journal of Interdisciplinary Studies in Communication and Media (Faslname-ye Elmi-ye Motale'at-e Miyān-reshte'i-ye Ertebatāt va Rasāneh)*, 6(20), 132–97. doi: <https://doi.org/10.22034/jiscm.2022.325778.1345> (Text in Persian).
- Hammack, P. L. (2015). Theoretical foundations of Identity. In K. C. McLean
- میرزائی، حامد. محمدزاده، مهدی. و صفورا، محمدعلی. (۱۴۰۳). تحلیل سرمایه فرهنگی و شکل‌گیری هویت در انیمیشن‌های «شگفت‌انگیزان»، «وال-ای» و «راتاتوی»، براساس نظریه «سرمایه فرهنگی» پیر بورديو. *پیکره*، (مقالات آماده انتشار). <https://doi.org/10.22055/pyk.2024.19267>
- ### References
- Ambrasat, J.; von Scheve, C.; Schauenburg, G.; Conrad, M.; Schröder, T. (2016). Unpacking the Habitus: Meaning Making Across Lifestyles. *Sociological Forum*, 31(4), 994–1017. <http://www.jstor.org/stable/24878804>
- Ardianto, A.; Gultom, E. S. (2022). Bourdieu's Strategy in the Movie "A Bug's Life." *ELITE: Journal of English Language and Literature*, 7(1), 31–40. <https://doi.org/10.33772/elite.v5i1.1582>
- Asadi, S. (2011). The Analysis of the Formation of the New Wave Subfield in the Iranian Theatre During the 1950s and 1960s. *Sociology of Art and Literature (Jāme'e-shenāsi-ye Honar va Adabiyāt)*, 2(2), 71–100 (Text in Persian).
- Bottero, W. (2010). Intersubjectivity and Bourdieusian Approaches to 'Identity'. *Cultural Sociology*, 4(1), 3–22. <https://doi.org/10.1177/1749975509356750>
- Bourdieu, P. (2018). Structures, Habitus, Practices. In J. D. Faubion (Ed.), *Rethinking The Subject* (pp. 31–45). Routledge.
- Brown, N. (2021). Ways of Being: Identity and Hollywood Animation. In *Contemporary Hollywood Animation* (pp. 109–143). Edinburgh University Press. <https://doi.org/10.3366/edinburgh/9781474410564.003.0004>
- Carnoy-Torabi, D.; SHahrzad, M. (2024). A Study of Joris-Karl Huysmans's Literary According to Bourdieu's Theory and the Influence of Habitus. *Critical Language and Literary Studies (Naghd-e Zabān va Adabiyāt-e Khāreji)*, 20(31), 137–156. doi: 10.48308/clls.2023.232348.1194 (Text in Persian).
- Ching, G. S. (2021). Academic Identity and Communities of Practice: Narratives of Social Science Academics Career Decisions in Taiwan. *Education Sciences*,

- Bourdieu's Theory of Distinction). *Political Sociology of Iran (Māhnāme-ye Jāme'e-shenāsi-ye Siyasi-ye Iran)*, 5(8), 1627-1652. doi: 10.30510/psi.2022.323460.2928 (Text in Persian).
- Ruslan, A. (2019). Independent Animation: Meaning and identity Construction. *Proceedings of the First International Conference on Administration Science (ICAS 2019)*. <https://doi.org/10.2991/icas-19.2019.42>
- Setten, G. (2020). Habitus. In *International Encyclopedia of Human Geography* (pp. 287–290). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-102295-5.10188-X>
- Silva, T. C. B. M.; Gomes, A. C. F. (2009). A Importância dos Desenhos Animados como Representação Ideológica: Formação da Identidade Infantil. *Iniciação Científica Cesumar*, 11, 37–43. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:142614751>
- TAŞKIN, H.; SABUNCUOĞLU İNANÇMcNay, L. (1999). Gender, Habitus and the Field. *Theory, Culture & Society*, 16(1), 95–117. <https://doi.org/10.1177/026327699016001007>
- Mirzaei, H.; Mohammadzadeh, M.; Safoora, M. A. (2024). Analysis of Cultural Capital and Identity Formation in the Animated Movies "The Incredibles", "WALL-E", and "Ratatouille", Based on Pierre Bourdieu's Theory of Cultural Capital. *Paykareh (Paykareh)*, (Articles in Press). doi: 10.22055/pyk.2024.19267 (Text in Persian).
- Ngarachu, F. W. (2014). Applying Pierre Bourdieu's Concepts of Habitus and Field to the Study of Ethnicity in Kenya. *Journal of Language, Technology & Entrepreneurship in Africa*, 5(1), 57–69.
- Parvaei, S. (2016). Sociological Reading by Bourdieu of the Film "A Separation of Nader from Simin" with an Emphasis on Iran's Society. *Cultural Studies & Communication (Motāle'āt-e Farhangi va Ertebātāt)*, 12(44), 173-198 (Text in Persian).
- Rahmani, N.; Bolkharighahi, H. (2022). Research in the Cinema Champs of the Second Pahlavi Period (Relying On & M. Syed (Eds.), *The Oxford Handbook of Identity Development*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199936564.013.027>
- Hibbeler, B. L. (2009). *Exploring Representations of Masculinity in Disney Animated Feature Films* [MA thesis]. Texas A&M University.
- Husu, H.-M. (2013). Bourdieu and Social Movements: Considering Identity Movements in Terms of Field, Capital and Habitus. *Social Movement Studies*, 12(3), 264–279. <https://doi.org/10.1080/14742837.2012.704174>
- Jahanbakhsh, L.; Soltani, H.; Moridi, M. (2024). An Overview of the Representation of Iranian Cultural Identity in Illustrated YA Books Using Social Semiotics. *Glory of Art (Jelve-y Honar) Alzahra Scientific Quarterly Journal*, 16(1), 39-52. doi: 10.22051/jjh.2023.43144.1948 (Text in Persian).

Analysis of Identity Formation and Social Structures in the Animated Movies "Soul" (2020) and "Guillermo del Toro's Pinocchio" (2022), Based on Pierre Bourdieu's Concept of Habitus¹

Hamed Mirzaei ²
Mehdi Mohammadzadeh ³
Mohammad Ali Safoora ⁴

Received: 2024-06-23
Accepted: 2024-08-26

Abstract

The representation of identity formation and social structures in animation provides a lens through which complex sociological concepts can be explored and articulated. The animated movies "Soul" (2020) and "Guillermo del Toro's Pinocchio" (2022) are recent works that delve into themes of identity, social expectations, and personal aspirations. These films present distinct yet complementary narratives, providing a suitable framework for analysis through Bourdieu's lens. While there is growing interest in analyzing identity formation through various media, there is a noticeable lack of comparative studies focusing on animated films and Bourdieu's concept of habitus. Although separate analyses of "Soul" and "Guillermo del Toro's Pinocchio" exist, there is no comparative and joint analysis regarding habitus and social structures in these films. This study addresses this gap by conducting a comparative analysis of these films through the lens of habitus, aiming to uncover insights into

¹DOI: 10.22051/jjh.2024.47566.2196

²Ph.D. Student of Islamic Arts, Faculty of Islamic Arts, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran.
hamed.mirzaei3@gmail.com

³Professor at the Faculty of Fine Arts, Atatürk University, Erzurum, Türkiye, Corresponding Author.
mahdi.mohammadzadeh@grv.atauni.edu.tr

⁴Assistant Professor, Department of Animation and Cinema, Faculty of Arts, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran. safoora@modares.ac.ir

how animated narratives reflect and critique social norms and identity. The objectives of this study are: to analyze the representation of Bourdieu's concept of habitus in the animations "Soul" and "Guillermo del Toro's Pinocchio," to explain how social structures and different forms of capital influence the identity of the characters in these animations, to compare the identity formation and social structures in these two animations, and to understand how animated narratives engage with sociological concepts and social critique. The research questions are as follows: How is Bourdieu's concept of habitus manifested in the identity formation of the main characters in the animations "Soul" and "Guillermo del Toro's Pinocchio"? How do social structures and various forms of capital (economic, cultural, social) influence the development and change of the characters' identities in these two animations? What are the differences between "Soul" and "Guillermo del Toro's Pinocchio" in portraying personal identity and social norms, and what does this reveal about the fluidity and complexity of habitus in contemporary versus historical contexts? This study uses a qualitative approach and comparative analysis of the animations "Soul" and "Guillermo del Toro's Pinocchio" to examine Pierre Bourdieu's concept of habitus in identity formation and the influence of social structures. These two animations were chosen for their cultural impact and rich themes. Data were collected through observation and comprehensive analysis of key scenes and character development to explore how habitus is portrayed and the effects of various forms of capital (economic, cultural, social, and symbolic) on character identity. This analysis contributes to a deeper understanding of the interplay between personal inclinations and social influences in these two films, demonstrating how animated narratives can reflect and critique social norms and structures. The theoretical framework of this research is based on Pierre Bourdieu's concept of habitus, which examines the reciprocal influence between individual agency and social structures. Habitus is a system of dispositions and tendencies shaped by an individual's social experiences and circumstances, guiding their perceptions, thoughts, and actions. This system is dynamic, evolving as individuals encounter new experiences. While habitus is personal, it also has a collective aspect, as individuals with similar social backgrounds exhibit similar tendencies in behavior and worldview. This study, utilizing Bourdieu's theoretical framework, examines the flexibility of the characters' habitus when faced with challenges and new experiences, paying attention to the role of different forms of capital (economic, cultural, social, and symbolic) in determining the characters' position and identity. The analytical model presented within this framework focuses on the key components of Bourdieu's theory in analyzing the animations "Soul" and "Guillermo del Toro's Pinocchio." These components include examining the social background of the characters and its impact on their tendencies and behaviors, the dynamism of habitus in response to changes, the process of identity construction and reconstruction through social interactions, and the influence of various forms of capital on the characters' social positions and opportunities. Additionally, this model investigates how habitus is formed through socialization processes and the impact of new social environments on it. Analyzing these elements in the animations provides a

comprehensive view of the interaction between individual dispositions and social structures, leading to a deeper understanding of identity formation and the dynamics of power in these works. This analysis reveals that the animations "Soul" and "Guillermo del Toro's Pinocchio" explore the concept of habitus through the transformative journeys of their characters, offering narratives about the impact of socio-economic backgrounds and social expectations on actions and identity formation. Both films portray protagonists whose habitus is tested and reshaped as they navigate challenges. Joe Gardner in the first animation and Pinocchio in the second are both under social pressures that shape their initial inclinations and choices. Joe struggles between his passion for music and the need for job security, battling family expectations and economic realities, while Pinocchio, born from Geppetto's grief, confronts social pressures from authoritarian figures, reflecting themes of conformity and rebellion. The narratives highlight the dynamic nature of habitus, as both characters adapt and evolve in response to new experiences and social interactions. These films also emphasize the role of social structures and power dynamics in shaping behaviors and interactions, illustrating how personal agency is intertwined with broader social forces and expectations. These shared thematic elements demonstrate how the two animations explore identity and socialization within different narrative frameworks. Despite thematic similarities, "Soul" and "Guillermo del Toro's Pinocchio" differ in narrative focus and the portrayal of habitus. "Soul" places greater emphasis on introspection and philosophical exploration, focusing on Joe's existential journey to appreciate the value of everyday life beyond professional success. Joe's transformation is driven by inner realization and social pressures within the modern urban context, with particular attention to cultural capital and personal aspirations. The film's contemporary setting allows it to explore how modern socio-economic conditions influence identity formation. In contrast, "Guillermo del Toro's Pinocchio" offers a more action-driven narrative set in a historical and fantastical context, emphasizing the impact of external challenges and moral growth. Pinocchio's story involves tangible trials such as circus exploitation and military training, highlighting the role of economic and political capital in shaping identity and social interactions. The film vividly portrays the influence of authoritarian figures and social norms on habitus through physical and moral lessons. While "Soul" focuses on personal and philosophical matters, "Pinocchio" provides a broader commentary on the social and political forces that influence personal and collective identity. From the perspective of Bourdieu's concept of habitus, "Soul" excels in conveying the fluidity and complexity of this concept within a modern context, offering a nuanced depiction of how identity is shaped by cultural capital and personal experiences. Joe Gardner's character reflects a deeper exploration of inner growth and existential reflection, making the film relatable to contemporary audiences grappling with the tension between personal dreams and social expectations. In contrast, while "Pinocchio" effectively illustrates the direct influence of external forces and social norms on identity, its historical and action-oriented narrative does not reach the level of introspection found in "Soul." The film excels in depicting the impact of power

dynamics and authoritarian control, but it is "Soul" that provides a richer exploration of the internal negotiation between habitus and social pressures. "Soul" succeeds in portraying the complex interaction between individual ideals and social structures, offering a deeper exploration of identity formation and reconstruction. This engagement with identity in "Soul" demonstrates its superiority in addressing the complexities of habitus within modern social frameworks. This article analyzed the animated films "Soul" (2020) and "Guillermo del Toro's Pinocchio" (2022) through the lens of Bourdieu's concept of habitus, revealing how identity formation and social structures are influenced by internal desires and external pressures. The findings show that "Soul" emphasizes the adaptability of habitus in modern contexts, while "Pinocchio" highlights the impact of authoritarian norms and economic capital. This research contributes to theoretical discourse by demonstrating how animated narratives reflect and challenge social structures, though the article's focus on this art form may limit its broader applicability. Future studies could extend the analysis to other genres and media to examine habitus in more diverse contexts.

Keywords: Identity Formation, Social Structures, Habitus, Bourdieu, Animation